

ELŐFIZETES:
 Egész évre . . . 6 ft.
 Fél évre . . . 3 ft.
 Negyed évre 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét
 illető küldemények a
 szerkesztőnek, anyagiak
 a lap tulajdonosnak kü-
 lendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DÍJ:
 egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
 többszöri hirdetésnél olcsóbb.
 Nyiltér sora 25 kr.
 Bélyegdíj minden hirdetésnél
 30 kr.
 A hirdetések Bittermann
 Nándor könyv- és könyvadá-
 jában és a szerkesztőnél fogad-
 tatnak el.
 Kéziratok nem köldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Frázis nélkül.

Zombor, 1898. augusztus 8.

Említettük már a múlt számunkban, hogy a fenti cím alatt egy röpirat jelent meg a gazdasági kiegyezés kérdéséről a gazdákhöz intézve. Ismertettük, milyen kiváló szakértelemmel fejteti Agrárius az annyira fontos és most legaktuálisabb kérdést. A meggyőző röpiratnak közöljük a következő magvas részét:

Hát mit akarhatunk mi gazdák? Mi a mi érdekünk, mi a mi kívánságunk?

Feleljünk egyenesen és nyíltan: a gazdasági kiegyezés fentartása, a közös vámterület Ausztriával.

Ne sandítgassunk balra, ne csábítassuk magunkat a szélsőbali jelszavak által. Magyarország önállóságának és függetlenségének a kérdése nem a gazdasági kiegyezésben gyökerezik, s ha rá lépünk arra az ingoványos talajra, a hol gazdasági érdekeinket politikai ábrándok talajára fektetik, minden lépés közelebb visz bennünket az elsüllyedéshez.

Magyarország földmivelő állam. Az is marad még hosszú ideig. A mezőgazdaság jó vagy balsorsa egyértelmű az ország sorsával. A mezőgazdasági érdek a legfőbb érdek Magyarországon s a ki annak érdekét alárendeli efemer érdekeknek, az vagy nem tudja mit cselekszik, vagy nagyon is jól tudja, de akkor hazája érdeke ellen cselekszik.

Magyarország mezőgazdasága évek óta súlyos válsággal küzd. A világválság és a vasúti hálózat óriási kiterjedése folytán a termények ára oly alacsonyra süllyedt, hogy a gazda-osztály alig tudja magát fentartani. Finanziális helyzetünk egyre romlik, csuszik alólkunk a föld s ha mi nem tudunk fizetni, ki fogja fentartani az országot, melynek szükségletei napról-napra fokozódnak? A kereskedelmi szerződések megkötésénél rést ütöttek a vámvédelmen, idegen buza — szerb és orosz — özönlött be hozzánk s lenyomta a mienknek a piaci árát.

Ma tehát úgy állunk, hogy termelünk igen csekély haszonra való kilátással, de legalább fentartjuk mezőgazdasági kultúránkat addig, a míg termékeinknek piaca van. Piacunk pedig, a hol az idegen gabonával konkurálhatunk, csak egy van, a mely biztos Ausztria. Az idegen, olcsón termelt gabona a szállítás és a vám költségeivel terhelten jut be monarchiánkba s mi szembe állíthatjuk vele a mi gabonánkat, a melyet a szállítás

csekély mértékben, a vám meg éppen nem terhel. Hasonlóképpen vagyunk marháinkkal s egyéb gazdasági nyersterményeinkkel. Biztos fogyasztónk Ausztria, mert — vámmal — piacunk. Ezt az egy, biztos piacunkat elveszíteni, egyértelmű lenne a mezőgazdaság tönkjével.

Mert ne áltassuk magunkat! Bármilyen formában, bármilyen eszközzel próbáljuk meg a mi gazdasági önállóságunkat érvényesíteni, abban a pillanatban, a mikor Ausztria gazdasági érdekeivel kollízióba jutunk, biztosan számíthatnak a retorzióra. S mi nem védekezhetünk a nélkül, hogy még súlyosabb helyzetet ne teremtsünk, sem kárpótlást másutt nem szerezhetünk. — Bennünket öt esztendőig — 1903-ig — kötnék a kereskedelmi szerződések. Mi addig nem mozdulhatunk, semmiféle közgazdasági akciót a mi előnyünkre meg nem indíthatunk. Igaz, hogy Ausztria sem részesíthet más államokat nagyobb kedvezményben a nyerstermény-behozatalnál, mint Magyarországot; csak hogy, ha az osztrák piacon mi ugyanazzal a vámmal terhelten jelenlünk meg nyersterményünkkel, mint az amerikai, orosz stb. termékek, akkor a magyar mezőgazdaságunk ugyancsak befellegzett. Évtizedekig sínylenők meg azt az óriási megrázkódtatást, mely ezzel járna.

A mint megbolygatjuk az Ausztriával fennálló gazdasági viszonyt, tisztában kell lennünk azzal a helyzettel, a mely előáll reánk gazdákra nézve. Körülbelül 100 millió forint értékű gabonát, 70 millió forint értékű lisztet s ugyanannyi értékű állatokat, tehát körülbelül harmadfélszáz millió forint értékű terméket értékesítünk eddig évenként, javarészt Ausztriában. Hol és mily uton fogjuk ezt az óriási anyagot értékesíteni, ha Ausztria vámsorompót állít? Egész mezeitelségében, így és csakis így áll előttünk a külön vámterület kérdése, az a hangzatos jelszó, a melyet a szélsőbal most oly nagyban propagál.

Megengedem, hogy az osztrákok rá vannak szorulva a mi nyersterményeinkre. De ha a külön vámterület életbe lép, Ausztria meg fogja nyitni vámsorompóit a román és orosz nyersterményeknek s ezt a konkurenciát mi magyar gazdák meg nem bírjuk. Ha mi, pláne gazdaságilag, külföldnek deklaráljuk Ausztriát, attól bizony nem várhatjuk, hogy előzékenyebb lesz irányunkban, mint például Oroszország irányában s ha még tetejébe a magyar ipart védővámokkal akarjuk lábraállítani, Ausztria egy pillanattig sem fog habozni a legkiméletlenebb vámháborúval.

Egyáltalán nem tudom megérteni, mire számítanak a külön vámterület lelkes szószólói? Csak annyit tudunk tőlük, hogy a külön vámterület még áldozatok árán is ki kell vívniuk. Ugyan ugye? De hát ki hozza azokat az áldozatokat és miért? Hozzuk ugye mi gazdák — a magyar ipar kedvéért. Mert a gazdasági különválásnak egyéb eredményét nem tudom elképzelni. Azok az urak persze tovább mennek csendes óhajaikban. Arról ábrándoznak, hogy ha a külön vámterület meg lesz, majd csak meg lesz valahogy a külön hadügy, a külön külügy is, szóval elérjük az ő politikai ideáljukat: a perszonális uniót.

Hát csak lassan a testtel! Azok, a kik a közjogi revíziót tűzik ki zászlajukra, legyenek szívesek és válaszszzák külön a pozitív, aktuális kérdést a fellegetek járó politikától. Distingváljanak közgazdaság és közjog között. A mai, ugyis súlyos helyzetet a 67-es kiegyezés teljes revíziójával komplikálni, határos az örültséggel. Oly utvesztőbe kerülünk, a melyből a jó Isten tudja, hogy bírniuk kijutni.

Ma csakis és kizárólag a gazdasági kiegyezés van napirenden. Azt kell eldönteni: megmaradjunk-e vámközösségben Ausztriával, vagy felállítsuk-e a vámsorompót. A ki becsületesen, hazafiasan akar e kérdésben véleményt formálni, annak óvakodni kell mindentől, a mi ezt a kérdést komplikálja, vagy annak súlypontját másodszor helyezi át. Annál a kérdésnél pedig, hogy vámközösség vagy külön vámterület, csak az a szempont döntő: melyik használ nekünk, mitől várhatunk előnyt? A vámközösség előnye az, hogy mi gazdasági nyersterményeinket vámentesen vihetjük a közvetlen szomszédságunkban fekvő osztrák piacra; hátránya az, hogy az osztrák iparcikkeket vámentesen bocsátjuk be a mi piacainkra s ezért mi nem fejlődhetünk iparállammá. Az előnyt és a hátrányt kell tehát liggadtan mérlegelnünk, hogy a gazdasági kiegyezés kérdésében helyes ítéletet alkothassunk magunknak.

Ujdonságok.

Hírek az érseki egyházmegyéből. A kalocsai egyházmegyében rég idők óta nem volt oly tömeges áthelyezés a káplánok között, mint most. Nem kevesebb, mint 26 község kap új káplánt plébánosa mellé. A kinevezések és illetve áthelyezések a következők: Kopping Jakab rigyicai káplán a kath. fiúképezdebe tanárja nevezetett ki, Nikl Jenő akasztói káplán bitoktató lett Zentán, Simrák Béla szabadkai káplán ugyanott bitoktató lett. — Káplánoknak a következők

A „BÁCSKA“ tárcája.

FÜRDŐI LEVÉL.

(Apróságok)

Harkány, 1898.

Hosszu betegségnek halál, hosszú házasságnak válás a vége, tartja a közmondás, de a szalmaözeveg azt mondja, hogy nem mindig. Ha elunta magát valaki otthon a családi körben, arra való a fürdő, hogy szórakozást keressen. Mert itt található olyant is, a mit az ember nem is keres.

A szalmaözevegek „asyluma“ a fürdő, a hány csak van a föld kerekességén.

Ha az asszonynak egy kis „migrénje“ van, elküldi az együgyű férj fürdőzni, mert ez legbiztosabb gyógyír a migrénre és a — — — szarvak növelésére. Ha pedig a férjet éri valami balsors (mert mindnyájunkat érhet szerencsétlenség, mondja Futakóbi, a riporter), akkor meg a férj egészségét szíven hordó gyengéd lelkű asszonyka nógatja egyre, hogy menjen már fürdőbe. Az segített sokaknak, segít majd neki is alaposan tanulmányozni a titkos szerelem vaskos könyvét.

Hisz ha nincs otthon a macska, cincognak az egerek.

A fürdőben aztán se migrén, se balsors nem tildözi a képzelt betegeket, hanem csak a bővés szempár, a „melytől sápad az asszony és reszket a férfi.“

Fű, fa, virág a titok bordonozójuk, a néma hold meg az örök.

Oh, ha ezek mind beszélni tudnának, hány érdekes szerelmi kaland kertülne napfényre, mennyi sötét titokról pattanna le a feledés sűrű fátyola?!

De jobb, hogy nem tudnak.
 Hisz a vadrózsának ugy is csak tüskéje van, illata nincs. . . A tüske pedig megvértzi a bőn szerető hitvesi sziveket.

Aláz' szolgálja, üdvözli, mely bókok között, a „Szűcs-pátrik“ ivadéka, az ő jogonc, az egybeverődött női tartságot, és földig leemli a kis „tökfödőjét.“

— Jeszuszom, ná! Hát maga honnan pottyant egyszerre ide Adolár? — Sikoltja megrémültva Gusztika nagysám, a kinek a kegyes, kis nyelvcskéjét az „Angyal-kisasszony“ nevelő intézetében „praeparálták.“

— Az égből!
 — Ugyan ne tréfázzon . . .
 — Nem tréfa, becsületszavamra mondom.

És az egész társaság nagyott nevet azon, hogy milyen olcsó egy Bukovay Abszinek a becsülete.

A lányok elhitték ugyan neki a becsületszóra, hogy valahonnan mégis csak az égből pottyant alá, ha mindjárt a fejelágyara esett is, de az egyetem-sarki „őszeres“ még becsületszavára se hinné el, Adolár urnak, hogy van még a lakásán egy heverő arany órája, a mit zálogba szeretne csapni.

Most megered a szó-árja. Adolár a városból kibozta a legfrissebb petykákát a fürdőbe, a fürdőből meg bevizsi a legujabb keletűket a városba. Ez a körmozgás. Kvod erat demonstrandum!

Ó a „telefonja“ a kíváncsi uri közönségnek. Hogy azután gyakran „be is fonja“ őket, az már fiskális dolog. A Corpus iuris is megengedi az alanyi és tárgyi tényálladékok körmönfont bizonyítgatását, hát a fürdőző közönség hogy ne engedné meg, mikor a szórakoztatásra, unaloműzésre is szolgál.

Mikor pedig „Abszi“ barátunk az érdekesnél érdekesebb váloperék lajtorján is végigmotoszkált már, mert rendszeren ezeket az érdekes dolgokat meséli el utoljára, — ügyvédi honorárium fejében — lebúti a bőség-től ziháló mellét vagy hat porció „gefőrelessnessel“, valamelyik fürdőző barátja tárcájának a terbére, és ismét ugy eltitnik, mint a hogy elöttűnt.

Bizonyosan tűzes szekeren szállítják, őt az égbe, láthatatlan angyali szárnyakon, mint Iles profétát.

Micsoda jeles „kriminálista“ lehetne ebből az ő

jogászból, ha az „alapvizsgákat“ is valamelyik hazai fürdőben rakhatna le, csicsérgő kisasszonykák, mosolygó mamák és hájfejű papák előtt . . .

Ob, alma mater!

Mint a „bolygó hollandi“ az egész világot bentazza a „vigéc.“ Nap-nap után találkozhatik velük az ember a fürdőben. Mindenütt megteremnek, mint a vadalma.

Az egyik ezüstben, a másik aranyban, a harmadik gyémántban utazik. És olyan sok nyájassággal, olyan édes böbeszettel tudja kínálgatni a portékáját, hogy az ember majdnem belemegy a vásárba, kiváltképen ha még esinos arcu, tűzes szemű „szirének“ is biztató mosolylyal azt sugdossák, hogy „igazán“ nem drága, mert drága csak a „muzsikaszó“, ez is csak akkor, ha nem nekik szól.

Uram! ne vigy miüket a kísértetbe! . . .

A napokban is találkoztam egygyel, a ki történetesen nem csokoládéban, hanem menyasszonyi kelengyében utazott, — menyasszony nélkül. Nem nagy hódítást csinált a portékájával a házassulandó fiatalok körében, mert a kelengyéje közt mindenki csak a 100,000 frtos menyasszonyt kereste, — de nem találta.

Hja! ritka most már az a telekkvi C. lap, mint a fehér holló, a melyen az „édes papanak“ ne volna egy-pár nehez „báli-kontója“ kitörölhetlenül keményen betáblázva.

A vigéc. miután azt tapasztalta, hogy ez a vásár rossz üzlet, az ártezikut vize se jó bor nélkül, sőt a fürdőjegyeket se adják ingyen, lehorgasztott fejjel és cudar hosszú orral „elsomfordált“.

Mondják, hogy Szabadkára utazott szerelében. Ott hajlékony ugyan a „mogyorófa“ és mindig töltött a revolver is, de a mogyorófanak „két vége“ van, a revolver meg rendszeren „csültörtököt“ mond pénteken is . . .

A csepű rágók és a „kóklerék“ is felkeresték a fürdőnket. Ponyva-sátorban, a holdvilágos éj takarója alatt, mutatták be a „kunsztokat“.

helyeztetek el: Budánovits Lajos Katymárról Szabadkára a szt. György plébániára, Demsa József Zentáról Akasztóra, Hegedűs Lenárd Szabadka szt. Györgyről Terézia plébániára, Inhoff György betegségéből felépülve Veprováca, Kanyó Tamás B. Almásról Bajmokra, Kozák József O Becséről Kupuszínára, Kúrióssy Antal Topolyáról Adára, Kvanduk János Dorozslóról Topolyára, Leszich J. Kupuszínáról O-Becsére, Lucics Jakab szabadkai gimnáziumi hittanár B. Almasra, Milla Antal Futakról Veprováca, Resch Ignác Bajmokról Kunbajára, Romich Gy. Szabadkáról Katymárra, Schuöbl Ferenc Dorozslóra, Fath Ferenc Parabutya, Kaich József Bikityre, Klein J. Nádudvarra, Léh Matyas Bukinba, Majthényi Gy. Baracsára, Schoblocher György Kolluthra, Szedelbach János Prigl. Szt. Ivánra küldetett.

Személyi hír. Dr. Balogh Ernő, lapunk felelős szerkesztője tegnap haza érkezett 6 hétnél tovább tartott külföldi utjáról.

Előleptetés. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter Kurucz Gyulát, vármegyénk segédtanfelügyelőjét a IX. fizetési osztály 3. fokozatába léptette elő.

Áthelyezés. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter Kellner Fülöp, nagy-szöllői polgári iskolai tanítót az újvidéki polgári iskolához helyezte át.

Áthelyezés. A kultuszminiszter Weszelovszkyné-Kacsovich Ilona balassa-gyarmati polgári leányiskolai tanítónőt az újvidéki polgári leányiskolához helyezte át.

Választás. Szóntán községi irnokká Szalay Szaniszló választott meg.

Rendkívüli közgyűlés a városnál. Zombor szabad kir. város törvényhatósági bizottsága folyó évi augusztus hó 11-ik napján rendkívüli közgyűlést tart. Targyak: 1. Koczkar Zsigmond kérvénye 124 □ öl városi területnek örökön leendő eladása iránt. (Harminckét szavazás.) 2. Szméző István és Wagemann Ignác kérvénye maradványföldek eladása iránt. (Második szavazás.) 3. Gallé Dániel városi aljegyző kérvénye 4 heti szabadság engedélyezése iránt.

Választás. Felső-Szent-Iván községben községi irnokká Marinkov Grigorie választott meg.

Tartalékosok bevonulása. Szombaton vonultak be a helybeli honved zászlóaljhoz a tartalékosok 35 napi gyakorlatra, a zászlóalj 11-én Szabadkára megy, ott tart gyakorlatokat, onnan azután elmennek a Buziás környékén tartandó nagygyakorlatokra.

Választás. Krug Lajos tiszai ág. ev. tanító a soproni ev. tanítóképződehez gyakorló iskolai tanítónak választott meg.

Választmányi ülés. A Bács-Bodrogh vármegyeyi Gazdasági Egyesület folyó évi augusztus hó 12-én délután 5 órakor a vármegyeháza kistermében választmányi ülést tart a következő tárgysorozattal: 1. Elnöki jelentés a Kulán megtartott lődijazásról. 2. Elnöki előterjesztés az állattenyésztési jutalomdíjazásra nézve. 3. Elnöki előterjesztés a löversenyre vonatkozólag s a löversenyt rendező bizottság megválasztása. 4. Tagok felvétele és tagok törlése. 5. Egyéb előterjesztések s netáni indítványok.

Sulyos csapás. Dr. Horváth Ákost, volt zombori megyei, jelenleg szombathelyi kir. alügyész és nejét sulyos csapás érte. Kis fiaeszkajuk, a 4 éves Ákoska a napokban elhunyt. A gyászbeszéd Zomborban is széles körben őszinte részvétet keltett.

Vasuti hozzárulás. Dr. Drakulits Pál zombori és Dimits István budapesti ügyvédek mint engedményesek által O Becséről kiágazólag Zomborig és Veprováca felé Gombosít tervezett helyi érdekű vasút kiépítéséhez Bacs-Szenttamás község képviselőtestülete a tizenöt napi időköz után törvényesen egybehívott s folyó évi augusztus hó 6-án megtartott mozgalmas közgyűlésen Danyerszki Lázár nagybirtokos szakszerű tárgyalossággal szépen előterjesztett indokolt indítványára egyhangú lelkesedéssel 120,000 frtot szavazott meg.

Nevváltatások. Pollak Manó bajai néptanító vezetéknévét „Lengyel”-re, Pruzsinszky János bajai illetőségű posta- és távirtdaszolga vezetéknévét „Pall”-ra, Mitter Jakab itteni kereskedőségét pedig vezetéknévét „Marosi”-ra változtatta.

Az egyik kócot evett és tüzet okádott, a másik üveget rágott és utána olyan hamisítatlan tejet fejt az orrompájból, hogy akármelyik soroksári „Millimári” se különbet a „risika” teheneiből. A harmadik „cigarettil” papirt nyeldest és legott a Krivány által elsikkasztott könyveket hozta ki a fáltott szájából, mint valami lyukas serpenyőből.

Hogy megőrültek volna ennek az „aradiak”, ha itt lettek volna!

Az akrobatajuk is kitétt magáért. A magasabb „regiókban” úgy lebegett, mint „Mohamed koporsója” az ég és föld között, míg végre a porba zabant és akkora lyukat furt az orrával a földbe, hogy menten kibugyogott abból a forró — — vér.

Most a második arctizukat is felállítják ezen a helyen.

Boldog baranyaiak!

A sok „szemfényvesztés” után következett záradékul a „régii lovagvár vagy a menyasszony rablás”. Kar, hogy csak „nema játék” volt, mert a sok repeső leány-szív, a ki ebben is arról álmodik, hogy:

Balatonon megy a hajó,
A kis lány szeretni való,
Szerlem az evezője
Főkötő a kikötője...

Bizony jobb szerette volna, ha „igazán” megtörtént volna a menyasszony rablás.

De hát hol teremnek a mostani századvégi ledér ifiak közt, a régi daltias rabló-lovagok? Bizony csak a „komédiások” szürke agyréme szüli most már ezeket.

Unaloműzésnek, bufelejítő szórakozásnak ez a kis változatosság is jó, mert hát miből is élnek ezek a vándor „szegény-gazdagok”, ha nem volna a fűrdőző publikumnak olyan közönsége is, mely a „felsőbb művészetet” pártolja.

Del Toró.

Torony-zene. A tűzoltók 25 éves ünnepején előadott régi Mária magyar darabokat aug. 14-én este az Ur angyalai baranzsú után a tűzoltó óratoronyban meg fogják ismételn.

Sikarai multság. A zombori fiataliságnak egy része pompásan sikerült multságot rendezett szombaton este a Sikaróban. Az estélyen kevesen voltak, de annál jobban mulattak.

Tűz Zomborban. Ma reggel virradóra városunkban tűz volt. A bajait ut egyik mellék utcájában 3 kazal szalma égett le. A tűz tovaterjedését a tűzoltóság csakhamar megakadályozta.

Felhőszakadás és vihar. Vármegyénk több községéből kaptunk hírt, hogy pénteken és szombaton óriási vihar, felhőszakadás és jégeső pusztított. Így a többek között Cservenkán, Tovariván, Torzsán stb. Cservenkai levelezőnk a viharról így ír: Folyó hó 6-án délutáni 5 órakor iszonyú jégeső pusztított községünk kertjeiben, sok kárt téve gyümölcsösben és szőlőben; a nagy vihar közepett lecsapott a villam Wagner Jakab gazda 200 keresztos zabkálába s azt meggyújtotta s így az egy évi zabtermés teljesen a tűz martaléka lett. — Torzsai levelezőnk pedig ezeket mondja: Folyó hó 5-én jégesővel kapcsolatos zivatar vonult el községünk felett, mely a még lábon álló kenderben és kukoricában némi kárt tett. Szerencséről beszélhetünk, hogy a sűrű jég hullást, mely mogyorónagyságn szemekben esett, rögtön záporosd követett és így kevesebb erővel birt. — Tovarivói levelezőnk szerint pedig az óriási eső az egész határt elöntötte; a jég a kukoricásokban tett nagyobb kárt.

Tűzek Zentán. Zentáról írják: F. hó 3-án este 11 óra tájt Kálmán Matyas háza kigyulladt és teljesen leégett és csakis tűzoltóságunk ügyességének köszönhető, hogy a tűz a nagy szárazság dacára sem terjedt tovább. A tűznek majdnem emberélet is eseti áldozatul, mert a házban lakó Mestény Rozália özvegyasszonyt csak saját életének kockázatásával mentette ki Gaál György tűzoltó. A ház az Adria biztosító-intézetnél 380 frtra volt biztosítva, de a kár sokkal nagyobb, mire való tekintetből az intézet 410 frtban kármentesítette a tulajdonost. Az nap kenyeret sütöttek a lakók és a kemény körül keletkezett a tűz bizonyára egy egerlyukon kirepült szikrából. — Ugyanaznap Kövesdi Mária felsőbogi lakos 48 kereszt búzája lett a lángok martaléka, mely körülbelül 150 frt értéket képviselt. Mint állítják, a 71 éves öreg, kárvalott apja, Kövesdi György pipázgatva járt-kelt a kazal körül és ennek folytan keletkezett a tűz. — F. hó 4-én d. e. 10 órakor Toth Márton szállásán égett le oly nagy kazal szalma, hogy 1000 frtra becsülük a kárt. Itt is vigyázatlanság, gondatlanság okozta a tüzet. Egy részesnek 7 éves fia, Jovák István süttögette már többször és most is a kazal tövében a kukoricát a gazda tücs és jelenléte mellett. — Ugy az öreg Kövesdit, valamint Toth Mártont gondatlanságból keletkezett tűz miatt — mely tovaterjedés esetén másnak is kiszámíthatlan kárt okozhatott volna — a kapitányság a járásbírósgá itélkezése ala bocsájtotta.

A tanuló felvétele a zombori felső kereskedelmi iskolában. A tanuló beiratása szabályszerűen csak szeptember hó 1., 2. és 3-án történik; tekintettel azonban arra, hogy az alsó és középső osztályba csak 40—40, a felsőbe pedig csak 30 tanuló vehető fel, az igazgatóság, a beiratási, könyvtári és értesítői díjaknak, összesen 3 frt 50 krnak lefizetése mellett a tanuló felvételét már az iskolai nagy szűnetben is biztosíthatja. A felső kereskedelmi iskola három osztályból áll; az alsó (I.) osztályba oly tanulókat vétnek fel, akik a gimnázium, reál, vagy polgári iskola négy osztályát sikerrel végezték el. A felső (III.) osztály tanuló a tanév végén a vallás- és közoktatási és a kereskedelmi miniszterek biztosa jelenlétében érettségi vizsgálatot tesznek. A helybeli tanuló évi tandíja 20 frt, a vidékieké 30 frt, amely előleges felévi részletekben is lefizethető; ezen kívül fizetendő; beiratási díj fejenként 2 frt, a német francia nyelvi társalgási órákért, a tornázás és vivás tanításáért fejenként összesen 3 frt, az ifjúsági könyvtárra 1 frt és az értesítő 50 kr. Szegény sorsu, jeles tanuló teljes tandíjmentességben részesülnek és tankönyvekkel is ingyen láttnak el. — Minden egyébre nézve az igazgatóság írásbeli, vagy szóbeli megkeresésre készséggel ad felvilágosítást és szívesen ajánl vidéki szülőknél tisztességes családokat, amelyek tanulókat havi 16—30 frtért teljes ellátásra elfogadnak. Zombor, 1898. évi július hó. — Az igazgatóság.

Tűz Apatinban. Apatinból írják: Apatinban f. hó 5-én esti 1/10 órakor Wellenreiter Fülöp nádfelül házában tűz ütött ki, a ház teljesen leégett. A ház tulajdonosa sulyos betegem fektűt s úgy kellett az ablakon keresztül kivinni. Ezen házban a múlt héten már két ízben tűz ütött ki, de eloltatták, s úgy nyilvánvaló, hogy lelketlen gyújtogatóval van dolgunk. Feltűnő, hogy községünkben utóbbi időben annyi tüzeset fordul elő.

Pályázat. A Bács-Bodrogh vármegyeyi községi tanító-egyesület központi választmányja a tulajdonát képező s kezelése alatt álló „Czirfusz Ferenc” alapítványból f. évi augusztus hó 29-iki ülésében az első 100 koronás ösztöndíjat folyósítani óhajta, arra ezenel pályázatot hirdet. Az alap célja: a vármegye területén működő tanítók vagy tanítónőknél polgári közép- esetleg felsőbb iskolát, tanítóképző-intézetet vagy bármely szakiskolát hallgató szorgalmas és jó magaviseletű gyermekeinek segélyeztetése. Felhívtnak az erre igényt-tartó szülők, hogy gyermekeiknek; születési, erkölcsi és az 1897/98. tanévről szóló iskolai, saját részükről pedig illetékességi és vagyoni (bányegyetlen) bizonyítványokkal felszerelendő kérvényeiket alulírott elnökséghez címezve legkésőbb f. évi augusztus hó 25-ig terjesszék be. A pályázatban vallás és nemzetiségre való tekintet nélkül: bármely jellegű iskolánál működő vagy bármely tanító-egyesület kötelekebe tartozó tanítók gyermekei is résztvehetnek. Kelt Bezdában, 1898. évi augusztus 1-én. Molnár Ferenc, a vármegyeyi közs. tanító-egyesület elnöke.

Az öngyilkos újvidéki orvos. Mult számunkban említettük már, hogy dr. Löwinger Ede újvidéki orvos Bécsben e hó 2-án öngyilkos lett. A holttestet haza szállították Újvidékre, a hol vasárnap délelőtt nagy részvét mellett temették el.

Tűz. Mult héten este Pacséron Toth Sámuel házában nádfelüle kigyulladt és teljesen leégett. A tűz onnan eredt, hogy a kemény rozoga volt s a szikra ezen keresztül a tetőre jutott. Toth ellen megtették a feljelentést. A kár 500 frt. Biztosítva volt a Trieszt biztosító társaságnál 800 frtra.

Az ó-becsei állapotok. O-Becse községe nagyon sulyos anyagi gondokkal küzd. 103% pótdatát fizet s most a legnagyobb gondoskodás tárgyát az képezi, hogy miként lehetne az óriási terheket leszállítani. Karácson Gyula alispán is tartatott a községnél e végből vizsgálatot. Az „O-Becse és Vidéke” ezen vizsgálatról a folyó hó 7-én megjelent számában a következőket írja: „Köz tudomásu dolog, hogy az ó-becsei háztartás reménytelen állapota a belügyminisztert arra indította, hogy anyagi helyzetünk felettes batósági vizsgálat alá helyezessék. Ezen vizsgálat teljesítésével Hauke Imre központi főszolgabíró lett megbízva, és valóban hálásak vagyunk az alispán urnak, hogy vármegyénk genialis és épen olyan széles tudományu, mint magas műveltséggel és finom tapintattal megáldott főbíró küldötte hozzánk, aki több napi fáradsáttal szorgalom és bámulatos ügybuzgósággal a nehéz vizsgálatot befejezte. Allandóan és nagyban segédkezett Hauke főbírónak Popovits Mirkó számvevő, aki csakhamar jobban ismerte már házipénztárunk számadásait, mint mi magunk. A vizsgálatot Hauke főbíró első sorban az ellátásosság támogatásával maga a községi állapot felderítésére irányította és midőn már tájékozást nyert minden irányban viszonyainkról, ekkor a kibontakozás módosztatnak megállapítása végett érintkezése lépett társadalmi életünk összes vezéregyéniségeivel és képviselőtestületünk irányadó tagjaival. Ezen bizalmas értekezletekről jegyzőkönyveket vett fel, amelyek alapján fogja véleményes előterjesztését a megyei batóságnak beterjesztetni. Az értekezleteken kiváltképen sürgetve lettek a városi költségönök konvertálása, az iskolák reformja és államosítása, a községi adminisztracionális kiadás és költségek leszállítása, a kis rét eltöltése, a határbeli szállási földök újabb kataszteri osztályozása stb. javaslatok. A felettes batósági vizsgálatához még csupán az a megjegyzésünk, hogy vajha az oly biztosan eredményhez vezetne, mint amily jóakarattal az megtartott.” — Különbön e tárgyról ó-becsei levelezőnk a levelezési rovatban megemlékezik.

Női kereskedelmi szaktanfolyam. A nők keresetképességének emelése céljából újabb szerveztetik 1898/9. tanévre Brassóban egy női kereskedelmi szaktanfolyam. Tájékoztatas céljából megemlíjük, hogy a női kereskedelmi szaktanfolyamnak célja s nőknek kereskedelmi foglalkozásokra való előkészítése a szakszerű kiképzése és szakismeretek nyújtása, hogy ez által a nőknek újabb keresetforrásokat biztosítsanak. A kereskedelmi tanfolyamban nyert ismeretek alapján pénzintézeteknél, biztosító társulatoknál, kereskedelmi és iparvállalatoknál, ügyvédi irodákban stb. kaphatnak tisztességes kenyéretet a nők. Fölvétel: A brassói női kereskedelmi tanfolyam a polgári leányiskolával kapcsolatosan 1898. évi szeptember hó 5-én fog meggyitni, ha elegendő számu növendék jelentkezik. Előjegyztetni magát a tanfolyamra a szűnő folyamán is lehet az igazgatóságnál, a hol bővebb felvilágosítást nyerhetni. Beiratási díj 15 forint, tandíj 35 forint. A női kereskedelmi tanfolyamra oly növendéket vétnek fel, kik a polgári vagy felsőbb leányiskola 4 osztályát legalább elégséges eredménnyel végezték. Felvehetőek olyan leányok is, kik nem is végezték az említett iskolákat, de felvételi vizsgálatot igazolják, hogy van kellő előképzettségük a tanfolyam sikeres elvégzéséhez. A felvételi vizsgálat tárgyai: 1. Magyar nyelvű és fogalmazás. Az utóbbira nézve a mérték a polgári leányiskolában megszerezhető képesség. 2. Számtan Teljes jártasság a négy alapműveletben egész és tört számokkal a háromszabályhoz tartozó feladatok megfejtése, láncszabály. Földrajz, különösen Európa, Azsia és Amerika földrajza. A beiratások szeptember hó 1., 2., 3. napjain d. e. 8—12 és d. n. 1—5 óráig tartanak. A felvételi vizsgálatok is ugyanekkor lesznek. A felvételi vizsgálat díja 5 frt. A beiratási díj beiratáskor azonnal, a tandíj havi részletekben fizethető.

Adakozás a Mezey-szoborra. A német-palánkai „Mezey Károly” szobor alapra folytatólag a következő adományok folytak be: Utolsó kiutatásunk szerint volt 443 frt 51 kr; azóta befolytak következő újabb adományok: Büchler Róbert, Palánkai polgári kaszinó-egylet, dr. Róth Leó 10—10 frt, Hámos József 5 frt, Mallin Károly 3 frt 70 kr, Rákits Miklós 3 frt, Büchler Irma, Wagner Vilmos 2—2 frt, Büchler Károly, Büchler Hilda, Juhász Jenő, dr. Legrad Ferenc, Berkes Rezső, Váczy János, Váczy Karolin, Mosse Jaques, Kopecky Sándor, Breszlauer Adolf, Abaffy János, dr. Löbl Zsigmond 1—1 frt, dr. Scultéy Jenő, Szeberényi István 50—50 kr. Összesen 502 frt 21 kr. — Az adományozók névsorát legközelebb folytatjuk. A szoborbizottság a midőn a nemeselekű adományokért köszönetét nyilvánítja, egyidejűleg felkéri azokat, akik ezen szobor felállításához hozzájárulni óhajtanak, hogy adományaikat Cserevny Antal ur címére Német Palánkára mielőbb be- küldeni méltóztassanak.

Biciklik az árucarnokban. A zombori iparosok készítményeinek árucarnoka magas nivón álló butoraktár. Az árucarnok intézősége, élén Steiner Lajos igazgatóval, miúndt elkövet, hogy a közönség igényeinek s a modern izlésnek megfelelően. De nemcsak butorokban, hanem egyéb tárgyak elarusításával is a publikum javát és hasznát célozza. Legutóbbi kerekpáraktárt létesített s ezentul olesón és kitűnő minőségben szolgál kerekpárakkal, az elismert Graciosa-gyár készítményeivel. Raktáron tart lánc nélküli (Chainless) kerekpárakat is; a kerekpáron annyira alkalmatlan attételi lánc csavarral van helyettesítve, ami sokkal praktikusabb és előnyösebb. Ajánljuk az árucarnok ezen új vállalkozását a közönség szives figyelmébe. (Lásd hirdetési rovatunkat.)

Művészet és irodalom.

Új thematikai zenemű jegyzék. Rózsavölgyi és társa cég legközelebb egy a legújabb zeneműveket tartalmazó thematikai zene műjegyzéket fog közrebeosztani melyet az érdeklődőknek kívánatra ingyen és bérmentve küldi meg, Tessék tehát ez iránt közvetlenül a céghez fordulni.

A „Vasárnapi Újság” július 31-iki száma 22 képpel, s a következő tartalommal jelent meg: „Ruschek Antal” (arcképpel). — Költömenyek: „Alkony.” Inczedy Lászlótól; „A nap” Fehér Gézától. — Regénytár: „Dáma.” Történelmi körkép. Irta Bakcsay Sándor (Kim-

nach László eredeti rajzaival.) „A kétféle farkas.“ Orosz regény. Irta Karazin Nikolajevics Nikolaj. Oroszból fordította Ambrozovics Dezső. (Képekkel.) „Janos regénye.“ Elbeszélés. Irta Pásztoi. — „Portoriko sziget és fővárosa“ (képekkel.) „A Bourgogne elstüledése (képekkel.) „Báró Ambrózy Lajos emlékirataiból.“ — „Don Karlos és fia“ (arcképekkel.) — „Képek a laborból“ (képekkel: 1. Miuisztertanács Washingtonban Mac Kinley elnöke alatt, 2. Miles tábornok, az amerikai hadsereg főparancsnoka; 3. Táborozás Kuba szigetén, stb.) — Az ezredévi emlékünnepek hét emlékműve“ (képekkel pusztaszeri, brassói, dévényi, munkácsi, pannonbalmi, zimonyi és zaborbegyi ezredévi emlékekről Erdélyi legújabb felvételei után.) — Irodalom és művészet, Közintézetek és egyetemek, Sakkjáték, Képtalány, Egyveleg stb. rendszeres hetente. „A Vasárnapi Ujság“ előfizetési ára negyedévre 2 frt, a „Politikai Újdonságokkal“ együtt 3 frt Megrendelhető a Franklin-Társulat kiadóhivatalában. (Budapest IV., egyetem-utca 4.) Ugyanitt megrendelhető a „Képes Néplap“, a legolcsóbb újság a magyar nép számára, felvére csak 1 frt 20 kr.

Levelezés.

O-Becse, 1898. augusztus 7.

(Tanítógyűlés. — Dalkörből. — Községi ügyek.)

A „bács-tiszavidéki tanító-egylet“ ez idei nagygyűlést O-Becsen tartja augusztus hó 22-én. A gyűlés iránt a tanítói körökben kétszerez az érdeklődés, mert maga a gyűlés tárgysora fontos kérdések megvitatását teszi közzé, mint a földrajz tanítás új módszere, az iskolaszéki elnöki állás elválasztása az igazgatói állástól, Schulz pécsi kép. tanár előadása az ó real olvasókönyveiről, az iskolarend kérdése; másrészt a gyűlés feladatásként este az „ó-becsei polg. magyar dalkör“ közreműködésével nagy hangverseny lesz. Az ó-becsei tanestület mindent elkövetett a gyűlés sikere érdekében és az érkező vendégek kényelmére — ha azok idejében jelentkeznek — elszállásolásra is gondoskodik. Nagy öröme van az „ó-becsei polgári magyar dalkör“-nek. Régi óbaja a mi kedves dalainknak, hogy egyeltől zászlót szerzhessenek, a mely alatt még inkább tömörülve, lelkesedve szolgálhassák a hazafias érzelmet, a magyar dal ügyét. Amde a dalkör szerény viszonyai ennek beszerzését nem engedték. De azért az óbaj mégis teljesül, mert Gunder Ignác nagybirtokos a nemes célt szolgáló egyület méltányolva, bőkezűségével lehetővé teszi a zászló beszerzését, a mennyiben magára vállalta annak megrendelését. Így tehát a dalkörünk most zászlószentelésre készül, a mely valószínűleg jövő év pünkösdi ünnepén fog megtartani vidéki dalkörök közreműködésével.

Aligha van a megyében még egy olyan község, a melynek községi ügyei oly zavarosak volna, mint O-Becsenek. A panasz felhátott a legmagasabb fórumig és a miniszter megbízásából Hauke Imre központi főszolgabíró és Popovits Mikló megyei számvéve meg is jelentek a helyszínen az ügy tanulmányozására.

Községünk háztartásában az egyensúly, a járásnak egyenlenségi felosztásával teljesen felbomlott és annyira elviselhetetlenné lett a 103% községi teher, hogy az ez alatt görnyedő polgárok ama része, a kik a járásból mit sem kaptak: a kereskedők és iparosok, jajszavakkal a miniszter felé fordultak és annak oltalmát kérték ki egy terjedelmes memorandumban.

A belügyminiszter figyelmére méltatta a panaszt és utasította a vármegyét, hogy szakértőivel, bizottságilag vizsgálta felül O-Becse anyagi viszonyait, költségvetését, előirányzatát és arról neki jelentést tegyenek. A vármegye által kiküldött eme bizottság a múlt héten megtartotta ez irányban a vizsgálatát és kello áttekintést nyerve, a községi képviselők véleményeinek meghallgatásával, jegyzékbe vételével tavoztak körünk-ből székelyükre.

Tagadhatatlan, hogy nem valami dicső dolog az, hogy képviselőtestületünk saját erejével nem volt képes a kibontakozás irányát, módját megtalálni, hanem a megye, illetve a miniszterium gyámkodását kellett kikérni; de erkölcsi önértetlenségük ejtett eme folot elfelednők, ha a gyámkodásra kiküldött bizottság a kibontakozás sikerében oly eredményt biztosítana, a melynek mi bizalommal várunk tőle és a felsőbbeségtől.

A kiküldötték a vizsgálat első pillanatában rájöttek arra a tagadhatatlan tényre, hogy itt a magas közköltséget a szétosztott járás szülte, amde azért a föld megvan, csak hogy egyesek birtokában és így a teher sulya kell, miként az egységre is háromolják. Tehát nem a célszerűtlen költsékezés, nem a község esztelen gazdalkodása, nem büns mulasztás vagy könnyelműség és nem is az, mintha a község fölösleges és korai intézményeket létesített volna, teremtettek meg a jelen sulyos helyzetet O-Becsen.

Megállapították azt is, hogy az évi költségvetések realitások, abból a fenn levő intézmények esorbitása nélkül aligha lehet valamit is leltetni, ha csak a visszafeloldás útjára nem terelnek a községet. Es itt elismeréssel vagyunk a kiküldöttéknek, a kik többszörösen és erősen hangsúlyozták, hogy a terhek apasztását azon az aron, a mely a virágzó község visszafeloldását vonná maga után, semmi körülmények között nem segítik elő. De azt elismerték, hogy községünk sulyos helyzetben van. Egyedül álló az országban és a magas százalék, a melynek lakosság visel és így kell, hogy segélyre legyen a felsőbb hatóság is.

Különösen két irányban lehet a bizottság szemléje előnyös községünkre. Először a megye nagyobb gondolat, figyelemmel fogja kísérni községünk anyagi érdekeit, másodsor a miniszterium figyelmé fel lesz biva arra, hogy az állam jótéteményeiből juttasson O-Becsenek is, a melynek lakossága arra a szerencsétlen nevezetességre jutott, hogy az egész országban legmagasabb községi terhekét fizeti.

O-Becse ráfer a segítség és épen azért a bizottság munkájától csak egy várhatunk eredményt, ha kieszközli, hogy iskoláinkat az állam vegye át; hogy „Kis rét“ ünket mielőbb ármontesítsék, a mi évente 8—10 ezer frt jövedelemtöbblettel járna; továbbá az ezeltől 30 évvel megállapított szállási földadót egyenletesen állapítsák meg; végre a régi kölesönöket olcsóbbakkal felcserélési engedélyezze és elősegítse. Reméljük, hogy a kiküldötték megteszik a szükséges lépéseket.

AZ ELFOJTOTT DADOGÁSRÓL.

Mikor az ember alszik, lelke az álmok birodalmában jár, virágos mezőn, tündérkerteken csapongva átsuban; majd hegy-völgy felé veszi útját s ébredés után szubnel szebb álomról beszélünk. Máskor azonban szédítő örvénybe bukunk, szikla omlik le lábunk alatt, bauyatt-homlok estünk tátogó mélységbe; s mikor felébredünk, még akkor is nyugtalanul dobog szívünk az átálmódott veszedelem után.

Azt mondjuk: rosszat álmodtunk.

Mily boldog az, aki ily álomból fölébred!

Gondoljunk el, hogy valaki lefekvés előtt már tudja: megint rossz álomom lesz. Mert van oly ember, akinek szörnyű álmai vissza-visszatérnek. Vagy gyilkosok közt jár, vagy ház gyul ki felette, fojtogatják stb. És ez éjre éjre megyen. Gondoljunk csak el, mit érez az ily szerencsétlen ezen tudat miatt lefekvés előtt; mennyi lelki aggodalommal, borzalommal néz azon éj elé, amelytől fáradt teste nem reméli az erőtűtő álmat.

Szánnunk kell a szerencsétlent.

De mennyivel százalomraméltóbb az az egyén, akit ily gyötrelmes kísértet ébrenléte alatt nyomon követ, fojtogató kezét a torkán tartja, s aki még önmaga vizsgálataul sem mondhatja ezen kínos helyzetre azt: álom, rossz álom csupán.

Ily szerencsétlen — a dadogó.

Ő ha beszélni kezd, tudja előre, érzé, hogy nem bír. Ajka összeszorul, nyelve megakad, lélegzete elfogy s ő tehetetlenül, némán áll embertársai közt, akik a kínos percekben vagy százalommal tekintenek reá, vagy — lelke nagyobb fájdalomra — kigunyolják, kinevetik. Hiszen — emberek.

Egyik-másik dadogó oda se néz. Roboz József, az emberbaráti intézetek orsz. szakfelügyelője s a dadogás-gyógyításnak hazánkban egyetlen nagymestere, beszéli, hogy egy dadogó jubás egyszer neki azt mondta: „hát biz ütöt bántja is az akadozás, de ha valaki csufolná, hát ott a bicska, majd mögforgatja benne.“

A dadogó lelki állapota ezen egyszerű jubás szávaival hűen le van festve. Mily vihar dul annak lelkében, akit kinevetnek. (Különben az általános: tégy valakit nevezetessé s az elveszett.) Ezeket pedig rendszeren okos gondolat mellett beszédjük hibájáért nevetik ki. Nagyon sok dadogó nem úgy gondolkozik, mint az a bizonyos jubás. Előelő állása, társadalmi viszonya, műveltsége mind arra szorítják, hogy dadogását leplezze, fojtssa el.

Hát lehetséges az?

Hisz akkor csakhamar eltűnnek a dadogók a földről. Persze lehetséges és ehhez az elfojtáshoz nem is kell különálló oly szakavatott gyógypedagógus, aki tudással, terv szerint, fokozatosan segíti a baját meggyógyítani a szegény szenvedőnek.

Hány embernek töltene be szívet színöröm arra a kijelentésre, hogy igen, a dadogást „el lehet fojtani“. Pedig az „elfojtva dadogók“ azok, akik a betegbeszédű emberek között a lehető legszerencsétlenebbek. Mert hát milyen is az az „elfojtott dadogás“?

Legtöbb ily dadogó van a művelt emberek és a nők között, akik ezen hibájukat, mint sok más, gondos figyelemmel eltikolják.

Az ily betegbeszédűek hiúságuk vagy műveltségük-nél fogva előre látják beszédjükben azt a gonosz szót, mely a beszéd folytonosságának útját szegi és — kikerül: más szóval mondják meg. E szerint rendszer, ép beszédűeknek mutatják magukat.

Peldán van, aki minden „k“-val kezdődő szóval megakad. „Kerem a kést“ — de hogy tudná kimondani. Nos hát körülírással mondja meg, mintba tréfálna: „adja ide azt a vágó szerszámot“.

Ugy ám! csak hogy ilyen kritikus szó sok van, mindegyiket gondosan el kell kerülni: előre észrevenni, hogy a beszédjében mikor közeledik ily atkos szóhoz és aztán előre kell gondoskodni arról, hogy mivel helyettesítse.

Vegtelen lelki fáradságba kerül ez s a folytonos figyelem és rettegés nagyon kimeríti a lelket.

Ez az „elfojtott dadogás“.

Hogy mily különös helyzetbe viszi az embert az, ha birtelen jó az akadály és nincs gondoskodva körülírásról, más szavakról, ide jegyzem a következő esetet.

Egy tisztviselő britanika szivarokat szí, minden más füstöt megvet. Ez az ember, mint elfojtott dadogó, bemege szivarjai elfogytakor a tőzsdébe s a csinos kisasszonyt mosolyogva szólítja meg: „Kedves nagysám, kerek egy pár (egyszerre elsapad, de kivágja zavarából magát) ... hölgyiszivarkát.“ Az utalt cigarettát zsebre vagja s elsiet. Maskor levelet visz a postára, mielőtt feladná, megnézi: jól van megcímezve, csak még helyeg kell rá. Bemege. „Kérek egy ... levelezőlapot.“ A b-t nem tudta kimondani; de hogy dadogását elrejtse, melyet most okvetlen el kellett volna árulnia, inkább mást vett, mint amire szüksége volt.

Láthatjuk, hogy mily gyötrelmes az „elnyomott dadogás“, folyton kell rettegnie azon gondolatától, hogy elarolja magát, hogy azok, kik közt jár-ke, hivatalos elfoglaltsága közben érintkezik, vagy akiknek szemében ő egészen tökéletes alak, azok egyszerre lássák, mint jelennek meg a görösös mozgások arcan, mint kapkod levegő után, mint kezd kezével hadonászni, lábával rugni, önmagából kikelve, mint válik a gyötrelmek között a tارساسág előtt — karikatúráva.

Egy ily „elfojtottan dadogót“, aki sokáig ügyesen elpalástolta baját, környezete — amint látták a paroxizmust rajta — örültek hazába vitette. Az „elfojtottan dadogónak“ szerencséje az, ha betegsége egy vagy két betűre terjed csak. Így is 2—300 szót kell mindig kerülgennie; de annál nagyobb lelki gyötrelme, minél több betű válik akadályá, minél jobban kell gondoskodni a körülírásokról s minél inkább kiserik beszédjét az öntudatlan mozgások.

Mily vegtelen boldogság volna neki ebből a kínzó állapotból, mint gyötrelmes álomból egy reggel kikerülni, mily boldogan mondana: ime! álom volt, kínzó lódercem messze tűnt, szabad beszéltem akkor, amikor akarok, szabad azt mondanom, amit szívem óhajt.

Amint ezen igen általános ismertetésből is levonható, a dadogót, a betegbeszédűt környezete ne részletese kevesebb figyelemben és gyöngédségben, mint bármily betegjét. Az a baj, amelyhez a lelek fájdalma is járul, sokkal sulyosabb, nagyobb szenvedést okoz, mint azé, aki betekig fekszik nagy betegen, lázasan, öntudatlanul. Környezetében, társaságában sohse legyen olyan, aki

gunyt űz belőle. Számos eset bizonyítja, hogy egy-egy elkéseredett betegbeszédű önkézelettel vetett véget életének, ami még nagyobb világot vet azon kétségbeesett lélekre, mely gyötrelmeit napról-napra kénytelen magával hurcolni vigasztalatlanul saját kigunyoltására.

Szeretet legyen a beteg környezete.

Es ti szülők, kik édes örömmel látjátok a gyermek ajkát az első gügyögő szóra nyilni, gondos szeretettel ott legyetek mellette, beszédjéből a gyomot irtandó rögtön, amint az első feltűetés, hiányos dadogó szót halljátok tőle. Mert itt a baj csirája s ti könnyen tehetitek jóvá akkor, amikor egyenkint tanulja a gyermek a szavakat s nektek csak boldogságokat növeli a siker, mint mikor a baj megrögzött, kinos emlékek füződnek hozzá, amikor aztán a kigyógyulásból csak szakember, gyógypedagógus nyújthat reményt, amely a jóakarát, a tudás, az odaadó gondos kezelés mellett sem mindig biztosítja a sikert.

Lévay Nándor.

Közzgazdaság.

Tudományos apróságok a hüvelyes növényekről.

Az emberi és állati táplálkozás szempontjából fontos művelési növényekhez a gabonaféléken kívül a hüvelyes növényeket is számítjuk, melyeknek fehérvény tartalma 20—30% között váltakozik, ilyenformán kétszerannyi fehérvényet tartalmaznak, mint a gabonafélék. S ez okból a hüvelyesek igen magas értékkel bíró tápszert képeznek. A gabonaféléktől eltérőleg a hüvelyesek mely gyökérzetű növények. Gyökérük mélyen hatol a talajba s a művelési rétegen kívül még az altalajból is sok táplálékot vesznek fel. A talajfeleségek között legjobban kedvelik az erőteljes agyag talajokat. De megfelelő trágyázás mellett könnyű talajokon is előnyvel természetelők. A hüvelyesek magas fehérvénytartalmuk dacára nem igen bálások nitrogén-trágyázás iránt. Ez azon tulajdonságukból magyarázható meg, miszerint képesek a levegő szabad nitrogénjét emészthető nitrogén-táplálékká alakítani. A hüvelyesek és a herefélék ez okból gyökereikben többé-kevésbé nagyobb dudorokkal, illetve csomókkal vannak ellátva, melyek belsejükben számos baktériumot tartalmaznak s épen ezen baktériumoknak tulajdonítják a képességet a levegő szabad nitrogénjét átalakítani szerves nitrogénvegyületekké. Sőt tudományosan be is bizonyítható, hogy azon hüvelyesek, melyek gyökereiken ilyen baktériumokkal telt dudorokkal bírnak, jelentékenyen több fehérvényt képeznek, mint a baktériummentesek. Minden hüvelyes növénynek meg van a saját külön baktériuma, így a borsoé más, mint a csillagfürté. Ha valamely talaj a megfelelő baktériummal nem bír, akkor az illető növény nem tenyészik oly jól, mint tenyészne más viszonyok és körülmények között.

Hogy a fennebb említett baktériumok a talajba jussanak, már régebben ajánlották azon eljárást, hogy azon a szántóföldön, melyen pl. csillagfürtöt akarnak termelni, hintsenek el néhány szeker földet oly talajról, melyen a csillagfürt kitünően diszlett, hogy ezáltal gondoskodjanak a megfelelő baktériumfaj jelenlétéről. Ujabb időben oly értelemben történtek kísérletek, hogy nem baktériumokat tartalmazó földdel, hanem baktériumok tisztá tenyésztésével experimentáltak.

E tiszta baktérium-tenyésztések „nitrogén“ néven fordulnak elő a kereskedelemben. Nitrogénen kívül a hüvelyesek a gabonafélékhez viszonyítva, igen nagy mennyiségű foszforsavat és káliumot igényelnek. Ha a Wolf-féle átlagszámokat vesszük számításunk alapjául, úgy a termés által elvett tápanyag mennyiség hektáronként a következő összeállításból tűnik ki:

B u z a :			
közepes termés	nitrogén kg.-ban	foszforsav kg.-ban	káli kg.-ban
2500 kg. szem	54.60	19.85	14.70
4000 kg. szalma	21.04	4.28	18.20
Tehát összesen	75.64	24.13	32.90

K e r t i b o r s ó :			
közepes termés	nitrogén kg.-ban	foszforsav kg.-ban	káli kg.-ban
2500 kg. szem	87.4	21.40	25.24
4000 kg. szalma	42.8	14.41	40.76
Tehát összesen	132.2	35.81	66.00

Már ezen számokból is kitűnik az, mily nagy mennyiségben igényelnek a hüvelyesek ásványi tápanyagokat s ep ez okból különösen szegényebb talajokon nagyon is meghaladják a trágyázást.

Azon kísérletekből, melyeket hüvelyesekkel hajtottak végre, a következő eredmények vonhatók le:

A hüvelyesek rendszeres körülmények között nem igényelnek nitrogén trágyázást; mert dacára annak, hogy az összes növények között legnagyobb mennyiségben tartalmaznak fehérvényeket, mégsem szorulnak nitrogén-trágyára.

A hüvelyesek a nitrogént a levegőből apró szervezetek segítségével veszik fel és ezen szervezetek által a gyökereken foglalt csomókban oly vegyületek alakítatják át, melyet a növények könnyen felvehetnek. Sokszor különben ajánlatos a hüvelyeseknek megtrágyázása nitrogéntrágyákkal, pl. ha a fiatal növényeket gyorsan akarjuk erőteljesen fejlődésűvé tenni. A többi növény-tápanyagokat, tehát káliumot, foszforsavat és meszet bőven kell a hüvelyeseknek juttatni.

A babot pl. igen gyakran termelik istállótrágyában, de műtrágyák igénybevételel ep oly nagy, esetleg nagyobb terméseket értek el, mint istállótrágyával. A borsó a chlorkáliumot jobban halálta meg, mint a kén-savas káli. A csillagfürt mindenféle kalitragyázást igen meghálál. A babnál szuperfoszfát sokkal jobb eredményeket adott, mint a thomas-salak; sőt igen bő thomas-salakkal trágyázás utóhatása nem volt; a szuperfoszfátokkal elért eredmények is a szuperfoszfátok javára dőltek el.

Ha káli- és foszforsav-pótlás a legtöbb esetben szükségesnek mutatkozik, úgy ez a mérszól nem állítható mindig. Meszezés iránt különösen a csillagfürt nagyon érzékeny és a méz összes vegyületei között a foszforsavas a legértalmasabb. Kevesebb, de még mindig eléggé alkalmasak a kén-savas és szénsavas méz, tehát gipsz és kréta.

A méz kártékony hatását csillagfürtnél csökkenthetjük káinitt hozzáadásával. Méz használatánal sok függ attól is, mily nagyságu szemcsékben adjuk azt, minél finomabb por alakjában szórjuk el, annál jobb terméseredményeket várhatók.

Hogyan fokozható a cukorrépa termése?

Elismert dolog, hogy a cukorrépa termésének fokozására legkisebb mértékben a chilisalétrom. Ennek használatára vonatkozólag egy tekintélyes cukoripari szaklap a következőket közli:

Ha a répa vetéskor nem kapott salétromot, akkor az első adag hektáronként 60-70 kg., porrá őrölve és hasonló mennyiségű száraz homokkal keverve, a répa kiképzése után 6-8 napra szórják fel, és pedig lehetőleg száraz időben, tehát a harmat felszikkadása után. A felhites után a salétromot azonnal alá kell kapálni, vagy kézzel, vagy fogatos erővel; ha a talaj cserepes volna, akkor a repát előbb meg kell hegerezni. A répa még akkor is előnyösen hengerehető, ha már 5-6 levele van.

Ha a megkapált répanak már 4-6 levele van, akkor egyezni kell; ezen munkát megkönnyítendő, a sorokat egy 15 cm. széles kapával, 15 cm. széles sorokat bagyva, keresztben megkapáljuk, így módon csak repabokrok maradnak és ezek közül a legerőteljesebbet hagyjuk meg.

Ez azonban csak akkor eszközölhető, ha a répa igen egyenletesen és sűrűn kelt. Ha a kelés bínyós, akkor az egyezést igen óvatosan járunk el, sőt gyengébb növényeket is meghagyunk, csak hogy a lézag betöltessek, mert ezek mindig többet érnek, mint az utánültetett példányok (foltozás). Ha a vetés a záporok és a talaj eliszapodása folytán nagyon lézagos, akkor vetés által foltozzunk, de a magot előbb a kiképzés siettetése céljából beáztatjuk.

Az egyezés után adjuk a második adag 50-60 kg. salétromot, melyet száraz időben a sorok közé hintünk s azután a kapálógéppel a répa tövéhez buzatjuk, hogy a sorok között kis csatornák keletkezzenek s a répa kis töltéseken álljon.

A második kapálás után adjuk a harmadik adag chilisalétromot s azonnal a töltőgéppel a répa tövéhez buzatjuk; ezt is csak egészen száraz időben szabad kiszórni, mert ha ez a harmatos levélre kerül, azt biztosan tönkre teszi s ezáltal nagy kárt szenvedhetünk.

Felelős szerkesztő:

Dr. BALOGH ERNŐ.

köz- és váltó-üggyvéd.

Laptulajdonos és kiadó:

BITTERMANN NÁNDOR.

HIRDETÉSEK.

Üzlet eladás.

A Zomborban, Zinyi-utcában fenálló

tejszarnok,

berendezéssel együtt, családi viszonyok miatt, azonnal átadandó. Bővebb felvilágosítás ugyanott nyerhető. 4-1

2610. sz.

1898.

Gubacs eladási hirdetmény.

Alulírott erdőhivatal részéről közhírré tétetik, hogy a bezdani m. kir. erdőgazdálkodásához tartozó baracska, béreg, szantovai, kolluthi és bezdani monostorszegi kigyoson túli erdőben, továbbá az apatini, doroszlói és palankai m. kir. erdőgazdálkodásokhoz tartozó összes kemény erdőben található ez évi gubacstermés erdőgazdálkodásokonként külön-külön az apatini m. kir. erdőhivatal iródjában 1898. évi augusztus hó 16-án d. e. 9 órakor megtartandó nyilvános árverésen felsőb jóváhagyás fentartása mellett eladatul fog.

Az árverési és szerződési feltételek az alulírott hivatal és a fentnevezett erdőgazdálkodásoknál a szokásos hivatalos órákban megtekinthetők.

Apatinban, 1898. augusztus 4-én.

M. kir. erdőhivatal.

2546. szám.

1898.

Faeladási hirdetmény.

Alulírott erdőhivatal részéről közhírré tétetik, hogy a doroszlói m. kir. erdőgazdálkodásához tartozó karavukovai felső erdő 16. tagjában 148³/₁₀ holdon lévő 1710 m² kemény épületfa és 13130 m³ kemény tűzifa 44412 frt 76 kr kiküldési becsár mellett tuskóirtás kötelezettséggel és azon kikötéssel, hogy a szerződés jóváhagyásától 1899. évi március hó végéig terjedő kibaszalási időtartam alatt a kincstár avagy engedélyesei a területet tetszésük szerint legeltethetik, felsőbb jóváhagyás fentartása mellett az apatini m. kir. erdőhivatal iródjában 1898. évi augusztus hó 29-én d. e. 9 órakor megtartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek eladatul fog.

Az árverési és szerződési feltételek, valamint az eladandó fatömeg részletes becséle az alulírott hivatal és a doroszlói m. kir. erdőgazdálkodásnál megtekinthetők. Apatinban, 1898. évi július hó 30-án.

M. kir. erdőhivatal.

KIADÓ LAKHÁZ.

Zomborban, apatini-ut 15. szám alatti lakház folyó évi november hó 1-től kiadó. Bővebb értesítést ad a tulajdonos

Incze Gusztáv.

3-2
3475. sz. A zombori kir. ügyészségtől.
k. ii. 1898.

Árlejtési hirdetmény.

A nagyméltóságú m. kir. igazságügyminiszteriumnak 45276/1898. III. B. számú magas rendelete alapján közhírré tétetik, miszerint a zombori kir. törvényszéki fogházépületek cseréptetőzetének javítása körül szükséges munkák, valamint a szükséges anyagok szállításának biztosítása céljából a zombori kir. ügyészség hivatalos helyiségében 1898. évi szeptember hó 1-én d. e. 9 órakor zárt írásbeli ajánlatokkal egybekapcsolt árlejtés tartatik, melyre a vállalkozni óhajtók ezennel meghívattak.

Kiküldési ár: 154 frt, bantapénz 15 frt 40 kr; zárt írásbeli ajánlatok a bantapénzzel ellátva a szóbeli árlejtés megkezdéséig nyújthatók be.

Árlejtési feltételek s műszaki iratok a hivatalos órák alatt a zombori kir. ügyészségnél betekintheők. Zomborban, 1898. évi augusztus hó 5-én.

Mayer Károly,

kir. alügyész.

3-1

Ifj. Heindlhofer Róbert

Zombor.

Idei töltésű ásvány- és gyógyvizek:

Bikszádi,	Salvator,
Borszéki,	Scheebergi,
Carlsbadi,	Selters,
Emsi,	Petőfi keserűvíz.
Giesshübl,	Hunyadi
Krondorff,	Ferencz József
Lividia,	Zrinyi
Margit,	Rákóczy
Mohai Ágnes,	Hercules,
Marienbadi,	Levico,
Polenai,	Roncegno,
Parádi,	Guber forrás.
Rohitschi,	

Borok, pezsgők, Martell cognac.

Szegedi és veronai szalámi, sajtok stb.

Cement, Carbol, Carbolineum, Tincortal nagyban és kicsinyben.

A cséplőgéptulajdonosok különös figyelmébe ajánlom I. rendű gépolajamat, nagyban és kicsinyben; továbbá Tovotte zsir és cylinder-olajat.

*-11

!Újdonság!

Kir. szab. lánc nélküli kerékpárok.

!Újdonság!

Üzletbarátaink és jóakaróink óhajának kívántunk eleget tenni azzal, hogy a hírneves

„Graciosa“ gyár kerékpár raktárát

Zombor és vidéke részére **egyedüli** elárusítói joggal megszereztük.

Raktáron tartunk **lánc nélküli** (Chainless), valamint kitűnő készítményű **láncos kerékpárokat, jutányos** és pontos kiszolgálás részletre is.

3-2 Az iparosok „ÁRUCSARNOKA“ Zomborban.

!Újdonság!

Kir. szab. lánc nélküli kerékpárok.

!Újdonság!

Kiadó ház.

Zomborban, szóntai-ut 210. szám alatti új lakház folyó évi november hó 1-től kiadó.

Bővebb értesítést ad a tulajdonos

Angyal János.

3-2
3492. sz. kig. 1898.

Pályázati hirdetmény.

Mohol községben elbocsátás folytán megüritült 240 frt évi és 30 frt ruhaátalánnyal egybekötött gyalog rendőri állásra ezennel pályázat nyitattik.

Felhívattak mindazok, akik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy katonai igazolvány, orvosi bizonylat és erkölcsi magaviselést igazoló községi bizonyítványval felszerelt sajátkezűleg irt kérvényüket 1898. évi augusztus hó 22-ig alulírott előjárásnál annál is inkább adják be, mert később érkező kérvények figyelembe vételét nem fogadjuk.

Moholon, 1898. évi augusztus hó 6-án.

Mikosevics Antal, Erdélyi Fülöp,
jegyző. 3-1 bíró.

Pályázat.

Bács Almás községben elhalálozás folytán megüritült egy tanítói állás, melyre a rom. kath. iskolaszék pályázatot hirdet olyformán, hogy ha esetleg a választásnál a szóbeli tanító eléleptetnek, illetve választatnak meg, ugy nyomban a szóbeli állás is megüritülnek tekintetük s a pályázat erre is hirdettetik; miért is a folyamodók kérvényeikben világosan tegyék ki, vajjon melyik állásra pályáznak. A városi iskolára megválasztottnak kötelme az I-ső osztályt vezetni és a buenyevác ajkuaikat írás-olvasásra tanítani, nemkülönben az ismételő iskolát is megtartani. Az előbbi állás javadalmazása évi 1000 korona készpénzzel, utóbbi 800 korona készpénz, szabad lakás, fűtés és az iskolához tartozó mintegy 600 □ öl területű homokföld haszonélvezete. A kérvények az iskolaszékre címezve főt. Tormásy Gábor kerületi esperes urhoz Katymára **augusztus hó 25-ig** küldendők. Bács-Almás, 1898. július 31-én.

Az iskolaszék.

2-2

Zombor, Bittermann Nándor és fia könyv- és könyvnyomtatásból.

7505. szám.

kig. 1898.

Pályázati hirdetmény.

O-Palánka községében lemondás folytán üresedésbe jött s 365 frt évi javadalmazással egybekötött végrehajtói állásra pályázatot hirdetek.

Felhívom pályázni óhajtók, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényeiket hozzám **f. hó 25-ig** annál is inkább beterjesszék, mert a később érkezőket figyelembe venni nem fogom.

N-Palánka, 1898. augusztus 2-án.

Hipp Dezső,

főszolgabíró.

2-1

Kiadó lakás.

Bajai-ut 3. számú házban 2 utcai szoba külön-külön bejárattal, butorozva vagy anélkül, fürdőszoba használattal is esetleg **f. évi november hó 15-től** kiadó.

Ezen szobákhoz szükség esetén konyha, éléskamra, fűskamra, pince és padlás szintén kiadhatók. 3-3

7163. sz.

kig. 1898.

Pályázati hirdetmény.

Tovarisova községében lemondás folytán üresedésbe jött és havi előleges részletekben kifizetendő évi 400 frt fizetéssel javadalmazott községi segédjegyzői állásra pályázatot nyitok, a minek alapján felhívom a pályázni szándékozókat, hogy minősítésüket és eddigi működésüket igazoló szabályszerű okmányokkal felszerelt pályázati kérvényeiket **f. évi augusztus 15-ig** annál is inkább benyújtsák, mert a később érkező folyamodványokat figyelembe venni nem fogom.

N-Palánkán, 1898. július hó 24.

Lichtneckert,

főszolgabíró.

3-3

XXI

Egye

La kettős hó 19

A egy röp a kiegy gazdák elöttük az első azt a címe s nagyon lapok, mány é

Li Bánffy kapaszk zőjérő nem va jó teren ból kap gyanánt mellett állspon sítjuk e must, k kájának nyára ott a re

Ne a legtr szoba a tisztelt hogy k csak r állapot melyet

Ma zeti n szláv t kérdés nevü t

Rotter ma ju lakab

van He kölesős ügynös a te k

esett j idömet annak forr e

tebát k nem a abhoz lük; a a tette m

hogy t való k a furfa az ó k

régibb egymás